

Retaule del Roser de Salelles

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Església parroquial de Sant Sadurní de Salelles
Alçada: 294

Coordenades:

Latitud: 41.70181
Longitud: 1.7859
UTM Est (X): 398982
UTM Nord (Y): 4617381

Classificació

Número de fitxa: 08098-34
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia: Objecte
Estil / època: Modern Barroc
Segle: XVII
Autoria de l'element: Escultura: Antoni Vidal (pare); Miquel Vidal (fill); Joan Grau (atribuït)
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Restaurat al Servei de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat, els anys anteriors al 2007.
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Religios i/o funerari
Observacions protecció: BCIN (Incoat per Res. CLT/2553/2016. DOGC num. 7249 17.11.16)
Data aprovació: dv., 03/11/2006 - 12:00
Accés: Restringit
Ús actual: Religios
Titularitat: Privada accessible
Titular: Bisbat de Vic. Carrer Santa Maria, núm. 1; 08500 - Vic.
Autoria de la fitxa: Jordi Piñero Subirana

Descripció

Retaule de la capella del Roser de l'església parroquial de Salelles retornat l'any 2016 al seu emplaçament originari, després d'haver format part durant vuitanta anys de la col·lecció del Museu Comarcal de Manresa. Es tracta d'una obra de petites dimensions, de fusta tallada i policromada, una de les mostres primerenques del conjunt de retaules barrocs que s'han conservat al Bages. Amb una estructura marcadament plana i estàtica, pot considerar-se encara una obra de tradició renaixentista o plateresca. S'estructura en tres nivells: un pedestal, un cos central amb predel·la i tres carrers al damunt (els laterals amb tres pisos) i, finalment, un cos superior o àtic, separat per un entaulament, del qual només es conserven dues escenes de les tres que tenia. La temàtica és la característica del cicle del Roser, i compta amb les següents escenes: a la predel·la, Corona d'Espines, Flagel·lació, Anunciació, Camí del Calvari i Oració a l'Hort, més la imatge de la Mare de Déu del Roser, col·locada en una fornícula; al cos central, Ascensió, Presentació al Temple, Visitació, Resurrecció, Pentecosta, Jesús entre els doctors i Adoració dels pastors; i al cos superior, Assumpció, Crucifixió i Coronació. A més de les escenes figurades, es conserven també les columnes (del tipus balustrada i amb capitells corintis), el bancal i el guardapols del retaule. Les parts que manquen, i que en el muntatge actual han estat substituïdes per elements de fusta, són l'entaulament, l'escena superior de l'àtic, que corresponia a la crucifixió, i la imatge central que anava a la fornícula. En substitució s'hi ha col·locat una imatge de la Mare de Déu, flanquejada per sant Domingo de Guzmán i santa Caterina de Siena, que són obres modernes, posteriors a la Guerra Civil. Els treballs d'escultura del retaule van anar a càrrec d'Antoni Vidal (pare) i Miquel Vidal (fill), que són els artesans que figuren al contracte. Però segons Joan BOSCH (2007: 25) també hi va participar Joan Grau. Antoni Vidal és el més limitat tècnicament, i se li atribueix l'escena de la Resurrecció. A Miquel Vidal se li atribueixen les escenes de l'anunciació, l'oració, la flagel·lació, la corona d'espines i la pujada al Calvari. Miquel elabora unes escenes més acurades i unes anatomies més convinents. Joan Grau, malgrat que en aquest moment es troba als inicis de la seva carrera, és l'escultor més dotat i el responsable de les escenes d'un major naturalisme. Se li atribueixen les escenes de la Visitació, Presentació al temple, Ascensió, Adoració dels pastors, Jesús entre els doctors, Pentecosta, Assumpció, Crucifixió i Coronació.

Observacions:

Al Museu Comarcal de Manresa les peces d'aquest retaules corresponien als següents números d'inventari: MCM 1078-1081, MCM 4221-4226, MCM 4228-4230 i MCM 4232-4233. El bé es BCIN (decret 474/1962 del Ministeri d'Educació Nacional), ja que pertanyia al Museu de Manresa. Però la GC ha incoat expedient específic per declarar-lo BCIN (Res. CLT/2553/2016 de 3 de novembre. DOGC num. 7249 17.11.16)

Història

El retaule del Roser de Salelles és interessant perquè constitueix una de les mostres més primerenques de l'anomenada escola manresana d'escultura barroca o de l'època del barroc. A principis del segle XVII l'església de Salelles s'amplià i s'hi construí una capella del Roser. L'any 1621 es va encarregar un retaule per la nova capella a Antoni i Miquel Vidal, pare i fill, escultors de Mallorca que s'havien establert a Manresa. Sembla que els Vidal van subcontractar part de la feina a Joan Grau, un jove escultor que llavors s'acabava d'instal·lar a la ciutat (BOSCH, 2007) i que acabaria esdevenint un dels principals exponents de l'escultura manresana d'aquest període. Del daurador no se'n té notícia. Segons es desprèn del contracte, a la

parròquia existia una confraria del Roser, de la qual el rector n'era el prior i que tenia diversos administradors. El retaule es va conservar a Salelles fins l'any 1936 quan, per tal de preservar-lo de l'imminent saqueig motivat per la guerra, l'Equip de Salvament del Patrimoni de Manresa, encapçalat per Lluís Rubiralta, amb l'ajuda de l'alcade pedani, militant d'ERC, va desmuntar-lo i traslladar-lo a aquesta ciutat, on passà a integrar-se als fons del Museu. Anys més tard, després que les diferents parts del retaule fossin restaurades al Servei de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat, el 2007 el Museu Comarcal de Manresa inaugurava un nou muntatge d'aquestes peces en una de les sales d'art barroc, alhora que es publicava un llibre monogràfic dedicat al retaule (BOSCH et alii, 2007). Aquests fets, però, van desencadenar una intensa polèmica, que va arribar fins i tot als mitjans de comunicació de nivell català, ja que la parròquia de Salelles i els veïns del poble van impulsar una campanya per reclamar el retorn del retaule (SERRA, 2008; BOSCH, 2008). Després d'un procés judicial que va enfrontar l'associació Pro Retaule de Salelles i l'Ajuntament de Manresa, el 2015 una sentència determinava que el retaule és propietat de la parròquia i que calia restituir-lo al seu lloc originari. El retaule va passar pel Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat i s'instal·là de nou a la capella del Roser de l'església de Salelles. Enmig d'una gran cobertura mediàtica, el 9 d'abril de 2016 se'n va fer la inauguració. Cal dir que, fins ara, es tracta d'un dels pocs casos en tot l'Estat en què un objecte que ha estat exposat en un museu retorna al seu emplaçament originari.

Bibliografia

Anònim (1918). "La parroquia de Salellas y su Fiesta Mayor", Revista Ilustrada Jorba, núm. 114. Manresa. Desembre 1918. P. 94-95

BOSCH BALLBONA, Joan (1990). Els tallers d'escultura al Bages del segle XVII. Caixa de Manresa, Obra Cultural, Manresa.

BOSCH BALLBONA, Joan; PIÑERO, Jordi; et alii (2007). El retaule del Roser de Salelles. Sant Salvador de Guardiola (Bages). Associació per al Museu Comarcal de Manresa, Col·lecció Quaderns d'Estudi del MCM, núm. 2.

BOSCH BALLBONA, Joan (2008). "Conflictes de propietat en els museus. La funció dels museus a debat", Q. Creació artística + patrimoni cultural, núm. 13, Associació per al Museu Comarcal de Manresa (desembre, 2008), p. 5-7.

CAPDEVILA, Jaume (2001). "Salelles, confraria del Roser". Quaderns de la Guíxola, núm. 10 (octubre de 2001), Cercle Cultural la Guíxola, Sant Salvador de Guardiola.

FARGAS MORERA, Fèlix (2012). Salelles, 1000 anys de fets i esforç, treball i creixement de la seva parròquia, p. 190-191.

SERRA, Ramon (2008). "Salelles reclama el retaule. Entrevista a Mn. López", Q. Creació artística + patrimoni cultural, núm. 13, Associació per al Museu Comarcal de Manresa (desembre, 2008), p. 11.

